

ԼԵՌՆԱՅԻՆ ՂԱՐԱԲԱՂԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

«23» հունիսի 2016 թ.

N 332-Ն

ք.Ստեփանակերտ

ԼԵՌՆԱՅԻՆ ՂԱՐԱԲԱՂԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԱՍԿԵՐԱՆԻ, ՀԱԴՐՈՒԹԻ, ՄԱՐՏՈՒՆՈՒ ԵՎ ՇԱՀՈՒՄՅԱՆԻ ՇՐՋԱՆՆԵՐԻ ԳՅՈՒՂԱՏՆՏԵՍՈՒԹՅԱՆ ԶԱՐԳԱՅՄԱՆ 2016 ԹՎԱԿԱՆԻ ԾՐԱԳԻՐԸ ՀԱՍՏԱՏԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ

Հիմք ընդունելով «Իրավական ակտերի մասին» Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության օրենքի 13-րդ հոդվածը՝ Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության կառավարությունը **ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ է**.

1. Հաստատել Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության Ասկերանի, Հադրութի, Մարտունու և Շահումյանի շրջանների գյուղատնտեսության զարգացման 2016 թվականի ծրագիրը (այսուհետ՝ Ծրագիր)՝ համաձայն հավելվածի:

2. Սահմանել, որ՝

1) Ծրագրի կատարման հսկողությունը վերապահվում է Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության գյուղատնտեսության նախարարությանը (այսուհետ՝ նախարարություն):

2) Ծրագրի շրջանակներում իրականացվող միջոցառումների պատասխանատու են հանդիսանում Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության Ասկերանի, Հադրութի, Մարտունու և Շահումյանի շրջանների վարչակազմերը (այսուհետ՝ շրջանների վարչակազմեր):

3) շրջանների վարչակազմերը յուրաքանչյուր եռամսյակ, մինչև տվյալ եռամսյակին հաջորդող ամսվա 20-ը, հաշվետվություն են ներկայացնում նախարարություն՝ սույն Ծրագրի շրջանակներում իրականացված միջոցառումների մասին:

4) նախարարությունը տնտեսական տարին ավարտելուց հետո՝ եռամսյա ժամկետում Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության կառավարություն է ներկայացնում հաշվետվություն՝ կատարած աշխատանքների և իրականացրած միջոցառումների մասին:

3. Սույն որոշումն ուժի մեջ է մտնում պաշտոնական հրապարակմանը հաջորդող օրվանից:

**ԼԵՌՆԱՅԻՆ ՂԱՐԱԲԱՂԻ
ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՎԱՐՉԱՊԵՏ**

Ա. ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆ

**ԼԵՌՆԱՅԻՆ ՂԱՐԱԲԱՂԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ԳՅՈՒՂԱՏՆՏԵՍՈՒԹՅԱՆ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ**

ԾՐԱԳԻՐ

**ԼԵՌՆԱՅԻՆ ՂԱՐԱԲԱՂԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԱՍԿԵՐԱՆԻ,
ՀԱԴԻՐՈՒԹԻ, ՄԱՐՏՈՒՆՈՒ ԵՎ ՇԱՀՈՒՄՅԱՆԻ ՇՐՋԱՆՆԵՐԻ
ԳՅՈՒՂԱՏՆՏԵՍՈՒԹՅԱՆ ԶԱՐԳԱՅՄԱՆ 2016 ԹՎԱԿԱՆԻ**

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

- I. ԾՐԱԳՐԻ ԿԱՐԵՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆԸ
- II. ԾՐԱԳՐԻ ՆՊԱՏԱԿԸ ԵՎ ԽՆԴԻՐՆԵՐԸ
- III. ԾՐԱԳՐԻ ԻՐԱԿԱՆԱՑՄԱՆՆ ՈՒՂՂՎԱԾ ՄԻՋՈՑԱՌՈՒՄՆԵՐԸ
- IV. ԾՐԱԳՐԻ ԻՐԱԿԱՆԱՑՈՒՄԻՑ ԱԿՆԿԱԼՎՈՂ ԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԸ

I. ԾՐԱԳՐԻ ԿԱՐԵՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆԸ

1. Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության Ասկերանի, Հադրութի, Մարտունու և Շահումյանի շրջանների գյուղատնտեսության զարգացման 2016 թվականի ծրագրի (այսուհետ՝ Ծրագիր) անհրաժեշտությունը պայմանավորված է ագրոպարենային համակարգի զարգացմամբ:

2. Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության մի շարք համայնքներում գյուղատնտեսության զարգացման ուղղությամբ նախորդ տարիներին կատարված աշխատանքների և ստացված արդյունքների վերլուծությունը, ինչպես նաև կատարված նոր ուսումնասիրությունները ցույց են տալիս, որ Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության մի շարք համայնքների ագրոպարենային համակարգի կայուն զարգացման նպատակով անհրաժեշտ է ներդրումներ իրականացնել գյուղատնտեսության ներճյուղային զարգացման, ինչպես նաև ենթակառուցվածքների բարելավման ուղղությամբ, ինչով էլ պայմանավորված է Ծրագրի մշակման անհրաժեշտությունը:

II. ԾՐԱԳՐԻ ՆՊԱՏԱԿԸ ԵՎ ԽՆԴԻՐՆԵՐԸ

3. Ծրագրի նպատակն է Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության Ասկերանի, Հադրութի, Մարտունու ու Շահումյանի շրջաններում առկա հողային, աշխատանքային, նյութատեխնիկական ռեսուրսների արդյունավետ օգտագործման և բարելավման արդյունքում նախադրյալներ ստեղծել բնակչության կենսապայմանների աստիճանական բարելավման, բնակչության արտահոսքի մեղմացման և կանխման, արժանավայել ու անվտանգ ապրելու և բարիքներ ստեղծելու համար:

4. Ծրագրի խնդիրներն են՝

1) գյուղատնտեսության զարգացման, ինչպես նաև գյուղատնտեսական գործունեության ծավալման և զարգացման համար անհրաժեշտ պայմանների ստեղծում:

2) առկա գյուղատնտեսական նշանակության հողերի լիարժեք օգտագործման և հողերի վիճակի բարելավման համար հնարավորությունների ստեղծում, վարելահողերի ու բազմամյա տնկարկների՝ ոռոգման ջրով ապահովվածության մակարդակի բարձրացում:

3) բնակչության աշխատունակ հատվածի համար զբաղվածության ապահովում:

III. ԾՐԱԳՐԻ ԻՐԱԿԱՆԱՑՄԱՆ և ՈՒՂՂՎԱԾ ՄԻՋՈՑԱՌՈՒՄՆԵՐԸ

5. Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության Ասկերանի, Հադրութի, Մարտունու և Շահումյանի շրջաններում կատարած ուսումնասիրությունները ցույց են տալիս, որ գյուղատնտեսության զարգացման նպատակով անհրաժեշտ է իրականացնել ստորև ներկայացվող միջոցառումները՝

1) **Պտղատու այգիների հիմնադրում (տնկիների տրամադրում)**. նշված միջոցառման իրականացման նպատակով նախատեսվում է ներդնել 12 271 500 ՀՀ դրամ: Պտղատու, հատկապես թզուկ պտղատու ծառատեսակների մշակությունը

հնարավորություն կտա լուծել թարմ պտուղներով բնակչության ապահովվածության հարցը, ինչպես նաև նախադրյալներ ստեղծել վերամշակման համար.

2) Կերային բազմամյա խոտաբույսերի մշակություն (կորնզան). բազմամյա կերային մշակաբույսերի տարածքների ընդլայնումը կարևորվում է ինչպես անասունների համար կերային բազայի ապահովման, այնպես էլ վարելահողերի կառուցվածքի բարելավման տեսանկյունից: Ծրագրով նախատեսվում է Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության Մարտունու շրջանում կերային բազմամյա խոտաբույսերի 73,8 հեկտար տարածքի մշակության համար հատկացնել 2 066 400 ՀՀ դրամ: Միջոցառման իրականացման նպատակով բազմամյա խոտաբույսերի տակ նախատեսված տարածքների մշակության համար կտրամադրվի դիզվառելիք՝ 1 հեկտարի դիմաց 70 լիտր, իսկ համապատասխան քանակությամբ սերմը հողօգտագործողներին կտրամադրվի Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետությունում կերարտադրության և անասնաբուծության զարգացման 2015-2017 թվականների ծրագրի շրջանակներում.

3) Զրային համակարգերի, ինչպես նաև աղբյուրների, վերականգնում և արդիականացում. Ծրագրով նախատեսվում է համայնքներում ջրային համակարգերի, ինչպես նաև աղբյուրների, կառուցման, վերակառուցման, բարելավման և արտոնների ջրարբիացման նպատակով համայնքներին հատկացնել ֆինանսական միջոցներ, ինչպես նաև ձեռք բերել տարբեր տրամագծի խողովակներ, համալրող կցամասեր, փականներ, կաթոցներ, ջրամբարման տարաներ, ցեմենտ և այլ անհրաժեշտ պարագաներ՝ 16 447 000 ՀՀ դրամ գումարի սահմաններում: Արդյունքում հնարավորություն կստեղծվի լիարժեք օգտագործել առկա գյուղատնտեսական նշանակության հողերը, բարձրացնել վարելահողերի ու բազմամյա տնկարկների ջրապահովվածության մակարդակը: Միջոցառումները կարևոր նախադրյալներ կստեղծեն բանջարաբուստանային և կերային կուլտուրաների մշակության և անասնաբուծության զարգացման համար.

4) Գյուղատնտեսական տեխնիկայի և սարքավորումների ձեռքբերում. գյուղատնտեսության ինտենսիվացման, նրա արդյունավետության բարձրացման կարևոր նախապայմաններից է գյուղատնտեսական տեխնիկայի հավաքակազմի արդիականացումը, տեխնիկական հագեցվածության մակարդակի բարձրացումը: Ծրագրով նախատեսվում է մեկ միավոր թրթուրավոր տրակտորի, ինքնագնաց խոտհնձիչի, երկու միավոր շարքացանի, երեք միավոր սկավառակային փոցխի, մեկ գութանի, մեկ սերմազտիչի և կերի վերամշակման արտադրամասի ձեռքբերում ընդհանուր 16 900 000 ՀՀ դրամ արժողությամբ, որոնք կտրամադրվեն Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության գյուղի և գյուղատնտեսության աջակցության հիմնադրամի (այսուհետ՝ հիմնադրամ) միջոցով՝ պայմանագրային հիմունքներով.

5) Խոշոր, մանր եղջերավոր անասունների և մեղվափեթակների ձեռքբերում. անասնազխաքանակի և մեղվաընտանիքների ավելացումը ենթադրում է ոչ միայն թարմ և վերամշակված անասնապահական մթերքների և մեղրի նկատմամբ կարիքների բավարարում, այլև կայուն զբաղվածության ապահովում և եկամուտների ավելացում: Ծրագրով նախատեսվում է 14 080 000 ՀՀ դրամ հատկացնել խոշոր եղջերավոր անասունների, 4 620 000 ՀՀ դրամ՝ մանր եղջերավոր անասունների և 1 190 000 ՀՀ դրամ՝ մեղվափեթակների ձեռքբերման նպատակով.

6) **Դաշտերի մաքրում թփուտներից.** Ծրագրով նախատեսվում է Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության Մարտունու շրջանում հատկացնել 550 000 ՀՀ դրամ թփուտներից դաշտերի մաքրման համար:

(5-րդ կետի 3-րդ ենթակետը փոփ. 02.12.16 N 769-Ն)

6. Նշված միջոցառումներից պտղատու այգիների հիմնադրման, կերային բազմամյա խոտաբույսերի մշակության, ջրային համակարգերի, ինչպես նաև աղբյուրների վերականգնման և արդիականացման, թփուտներից դաշտերի մաքրման համար նախատեսված գումարները և անհրաժեշտ ապրանքներն ու նյութերը կտրամադրվեն անհատույց, իսկ գյուղատնտեսական տեխնիկայի և սարքավորումների, խոշոր և մանր եղջերավոր անասունների և մեղվափեթակների ձեռքբերման համար նախատեսված գումարները՝ անտոկոս փոխառությամբ:

(6-րդ կետը փոփ. 02.12.16 N 769-Ն)

7. Պտղատու այգիների հիմնադրման, կերային բազմամյա խոտաբույսերի մշակության, ջրային համակարգերի, ինչպես նաև աղբյուրների վերականգնման և արդիականացման համար անհրաժեշտ ապրանքանյութերը կտրամադրվեն համապատասխան շրջանների վարչակազմերին՝ ներկայացված համապատասխան հայտերի հիման վրա, իսկ խոշոր և մանր եղջերավոր անասունների, մեղվափեթակների ու գյուղատնտեսական տեխնիկայի և սարքավորումների ձեռքբերման համար ֆինանսական միջոցները՝ հիմնադրամին, համապատասխան շրջանների վարչակազմերի կողմից ներկայացված համապատասխան հայտերի հիման վրա:

(7-րդ կետը փոփ. 02.12.16 N 769-Ն)

8. Թփուտներից դաշտերի մաքրման համար անհրաժեշտ ֆինանսական միջոցները կտրամադրվեն նման աշխատանքներ կատարած անձանց՝ Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության Մարտունու շրջանի վարչակազմի կողմից տրամադրված համապատասխան տեղեկության հիման վրա:

9. Միջոցառումների իրականացման համար անհրաժեշտ ֆինանսական միջոցները կամ անհրաժեշտ ապրանքանյութերը կտրամադրվեն 2016 թվականի պետական բյուջեով «Ենթաշրջանային ծրագրերի իրականացում» և «Բազմամյա կերային խոտաբույսերի մշակություն (կորնգան)» միջոցառումներով նախատեսված միջոցներից:

Ծրագրի իրագործման համար պահանջվող ներդրումներն ըստ եռամսյակների և ըստ շրջանների ներկայացված են NN 1 և 2 աղյուսակներում:

Աղյուսակ N 1

**ԾՐԱԳՐԻ ԻՐԱԳՈՐԾՄԱՆ ՀԱՄԱՐ 2016 ԹՎԱԿԱՆԻՆ
ՊԱՀԱՆՋՎՈՂ ՆԵՐԴՐՈՒՄՆԵՐՆ ԸՍՏ ԵՌԱՄՍՅԱԿՆԵՐԻ**

Հ/հ	Ներդրումների նպատակը	2016 թվական	Այդ թվում՝ ըստ եռամսյակների /հազար ՀՀ դրամ/			
			1-ին	2-րդ	3-րդ	4-րդ
1.	Պտղատու այգիների հիմնադրում	12 271,5				12 271,5
2.	Կերային բազմամյա խոտաբույսերի մշակություն	2 066,4			2 066,4	
3.	Ջրային համակարգի արդիականացում	16 447,0		5 447,0	6 000,0	5 000,0

4.	Գյուղատնտեսական տեխնիկայի և սարքավորումների ձեռքբերում	16 900,0		5 000,0	5 800,0	6 100,0
5.	Խոշոր եղջերավոր անասունների ձեռքբերում	14 080,0		1 980,0	9 460,0	2 640,0
6.	Մանր եղջերավոր անասունների ձեռքբերում	4 620,0		4 020,0		600,0
7.	Մեղվափեթակների ձեռքբերում	1 190,0		1 190,0		
8.	Դաշտերի մաքրում թփուտներից	550,0			550,0	
ԸՆԴԱՄԵՆԸ		68 124,9		17 637,0	23 876,4	26 611,5

(N 1 աղյուսակը փոփ. 02.12.16 N 769-Ն)

Աղյուսակ N 2

ԾՐԱԳՐԻ ԻՐԱԳՈՐԾՄԱՆ ՀԱՄԱՐ 2016 ԹՎԱԿԱՆԻՆ ՊԱՀԱՆՋՎՈՂ ՆԵՐԴՐՈՒՄՆԵՐՆ ԸՍՏ ՇՐՋԱՆՆԵՐԻ

Հ/հ	Ներդրումների նպատակը	2016 թվական	Ներդրումներն՝ ըստ շրջանների /հազար ՀՀ դրամ/			
			Ասկերան	Հաղրուփ	Մարտունի	Շահումյան
1.	Պտղատու այգիների հիմնադրում	12 271,5		8 997,0	3 274,5	
2.	Կերային բազմամյա խոտաբույսերի մշակություն	2 066,4			2 066,4	
3.	Ջրային համակարգի արդիականացում	16 447,0	5 447,0	3 000,0	6 000,0	2 000,0
4.	Գյուղատնտեսական տեխնիկայի և սարքավորումների ձեռքբերում	16 900,0		13 700,0	1 200,0	2 000,0
5.	Խոշոր եղջերավոր անասունների ձեռքբերում	14 080,0	2 420,0	11 000,0	660,0	
6.	Մանր եղջերավոր անասունների ձեռքբերում	4 620,0	3 360,0	510,0	750,0	
7.	Մեղվափեթակների ձեռքբերում	1 190,0		1 190,0		
8.	Դաշտերի մաքրում թփուտներից	550,0			550,0	
ԸՆԴԱՄԵՆԸ		68 124,9	11 227,0	38 397,0	14 500,9	4 000,0

(N 2 աղյուսակը փոփ. 02.12.16 N 769-Ն)

IV. ԾՐԱԳՐԻ ԻՐԱԿԱՆԱՑՈՒՄԻՑ ԱԿՆԿԱԼՎՈՂ ԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԸ

10. Համապատասխան ներդրումներ կատարելու դեպքում սույն Ծրագրի իրականացումից ակնկալվում է Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության Ասկերանի, Հադրութի, Մարտունու ու Շահումյանի շրջաններում գյուղատնտեսական ոլորտի զարգացման առաջընթաց, որն առաջիկա տարիներին կդրսևորվի հետևյալ արդյունքներով.

1) պտղատու նոր այգիների հիմնադրումը նախադրյալներ կստեղծի համապատասխան շրջաններում պտղաբուծության ճյուղի զարգացման համար: Հնարավորություններ կստեղծվեն ներմուծվող պտղատեսակների զգալի մասը փոխարինել տեղական մրցունակ արտադրանքով, ինչպես նաև կխթանվի պտղի նկատմամբ ինքնաբավության մակարդակի բարձրացմանը: Արտադրության ծավալների ավելացումը կնպաստի վերամշակման ճյուղի զարգացմանը:

Իրականացվող ներդրումների հաշվին ձեռք կբերվեն և հողօգտագործողներին անհատույց կտրամադրվեն տարբեր պտղատեսակի տնկիներ, որոնք պտղաբերության կանցնեն տնկման երրորդից չորրորդ տարում: Հիմնադրված այգիներից ակնկալվող համախառն բերքը, տվյալ տարում, կազմում է 570-865 տոննա, իսկ լրիվ պտղաբերության հասնելուց հետո՝ 1160-1380 տոննա. 1 տոննայի միջին արժեքը կազմում է 200 000 - 300 000 ՀՀ դրամ.

2) կերային բազմամյա խոտաբույսերի մշակություն (կորնզանի սերմի տրամադրում). դրական ազդեցություն կունենա գյուղատնտեսական հողատեսքերի բերրիության բարձրացման վրա: Այն, որպես ցանքաշրջանառության կարևոր օղակ, կնպաստի դաշտերի մոլախոտերից մաքրմանը, հողի կառուցվածքի բարելավմանը և ազոտով հարստացմանը, կբարձրանա նրանից հետո մշակվող կուլտուրաների բերքատվությունը:

Նշված ցանքերից հետագայում կապահովվի տարեկան միջինը 370-400 տոննա համախառն բերք՝ տարվա կտրվածքով 1 տոննայի միջին արժեքը կազմում է 35 000 ՀՀ դրամ: Ստացված բերքը որպես անասնակեր օգտագործման դեպքում ակնկալվում է ստանալ միջին հաշվով 15 տոննա միս՝ կենդանի քաշով, որի ընդհանուր արժեքը, գործող գներով, կազմում է 15 000 000 ՀՀ դրամ.

3) ջրային համակարգերի, ինչպես նաև աղբյուրների բարելավման շնորհիվ կավելանան ոռոգվող հողատարածքները, ինչը զգալիորեն կբարձրացնի վարելահողերի օգտագործման արդյունավետությունը, գյուղատնտեսական մշակաբույսերի բերքատվությունը, կենդանիների մթերատվությունը և արտադրության ծավալները:

Իրականացվող ներդրումների հաշվին ձեռք կբերվեն և հողօգտագործողներին անհատույց կտրամադրվեն տարբեր տրամագծի խողովակներ, համալրող կցամասեր, փականներ, կաթոցներ, ջրամբարման տարաներ, ցեմենտ և այլ անհրաժեշտ պարագաներ, կկառուցվեն, կվերակառուցվեն և կբարելավվեն ջրային համակարգեր, ինչպես նաև աղբյուրներ, կջրարբիացվեն արոտները.

4) գյուղատնտեսական տեխնիկայի ձեռքբերումը կնպաստի ժամանակին և ազրոկանոններին համապատասխան մշակությանը, ինչպես նաև կհամալրի առկա գյուղատնտեսական տեխնիկայի պարկը.

5) անասնազվաքանակի ավելացման նպատակով ձեռք կբերվի 64 գլուխ խոշոր եղջերավոր անասուն և 154 գլուխ մանր եղջերավոր անասուն, որոնց բուծման արդյունքում հաջորդ տարուց սկսած կարտադրվի 5120 կիլոգրամ տավարի և 3697 կիլոգրամ ոչխարի միս՝ կենդանի քաշով, և 76 800 կիլոգրամ կաթ, դրանց ընդհանուր գումարը, գործող գներով, մեկ տարում, կազմում է 20 336 000 ՀՀ դրամ.

6) մեղվաբուծության զարգացման նպատակով ձեռք կբերվի 30 մեղվափեթակ, որոնց բուծման արդյունքում տարեկան կստացվի միջին հաշվով 390 կիլոգրամ մեղր՝ 1 170 000 ՀՀ դրամ.

7) գյուղատնտեսության ոլորտի գործունեության արդյունքում կբարձրանա բնակչության զբաղվածության մակարդակը և կավելանան եկամուտները:

(4-րդ գլուխը փոփ. 02.12.16 N 769-Ն)

**ԼԵՌՆԱՅԻՆ ՂԱՐԱԲԱՂԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ԱՇԽԱՏԱԿԱԶՄԻ
ՂԵԿԱՎԱՐ- ՆԱԽԱՐԱՐ**

Լ. ԳՐԻԳՈՐՅԱՆ